

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 14. svibnja 2024.
(OR. en)

9877/24

AGRI 406
AGRILEG 264
AGRIFIN 63
AGRISTR 40
AGRIORG 78

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Vijeće

Predmet: Osnovne informacije o budućnosti upravljanja krizama u poljoprivredi EU-a

Za delegacije se u Prilogu nalazi napomena predsjedništva o navedenom predmetu u svrhu pripreme sastanka Vijeća za poljoprivredu i ribarstvo 27. svibnja 2024.

Osnovne informacije o budućnosti upravljanja krizama u poljoprivredi EU-a

Na sastanku POP-a 12. veljače 2024. tijekom belgijskog predsjedanja održana je prva razmjena mišljenja o izvješću Komisije o primjeni kriznih mjera donesenih u skladu s člancima od 219. do 222. Uredbe o ZOT-u. U tom izvješću (dok. 5676/24 + ADD 1), objavljenom 22. siječnja 2024., procijenjena je učinkovitost mjera poduzetih kao odgovor na razne krize. Članci od 219. do 222. Uredbe o ZOT-u posebno se odnose na krizne mjere koje se mogu donijeti kao odgovor na ozbiljne tržišne poremećaje, uključujući posljedice rizika za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka na povjerenje potrošača (članak 220.), posebne probleme (članak 221.) ili poremećaje tržišne ravnoteže (članak 222.).

Krizne mjere ključne su za potporu proizvođačima i stabilizaciju tržišta u slučaju velikih poremećaja. Učinkovitost tih mjera, kao i njihovo uvođenje i učinak, trebalo bi pomno pratiti i ocjenjivati kako bi se osiguralo da ispunjavaju potrebe poljoprivrednog sektora EU-a. U skladu s metodologijom OECD-a, koju je prihvatio i EU, svi poljoprivredni rizici mogu se kategorizirati u tri vrste rizika:

- Uobičajeni poslovni rizici: to su rizici svojstveni svakodnevnom poslovanju poljoprivrednika (npr. bolest ili smrt životinja, kvarovi opreme, promjenjivi poljoprivredni prinosi, fluktuacije u tržišnoj potražnji zbog vremenskih uvjeta).
- Utrživi rizici: to su rizici koji su preveliki za pojedinačno upravljanje, ali se mogu podijeliti među većom skupinom ljudi (npr. osiguranje od vremenskih nepogoda, nestabilnosti cijena, fondovi za uzajamnu pomoć za određene bolesti).
- Katastrofalni rizici: riječ je o toliko velikim rizicima da ih (osiguravatelji ili) tržišta ne mogu pokriti po razumnoj cijeni (npr. velike poplave, potresi, bolesti koje ugrožavaju cijele populacije stoke).

Dok bi uobičajeni poslovni rizici trebali biti pokriveni poslovnim planom poljoprivrednika, utržive i katastrofalne rizike ne može snositi samo pojedinačni poljoprivrednik. Stoga su potrebni instrumenti za upravljanje rizicima.

ZPP pruža različite instrumente za pomoć u upravljanju tim rizicima, uključujući potporu diversifikaciji metoda za proizvodnju ili stavljanje na tržište, iznimke od pravila tržišnog natjecanja za priznate organizacije proizvođača, potporu uzajamnim fondovima, osiguranje, javnu tržišnu intervenciju, privremenu naknadu za privatno upravljanje ponudom...

Rezerva za poljoprivredu, s godišnjom dodjelom od najmanje 450 milijuna eura, važan je element strategije EU-a za upravljanje krizama. Taj zasebni proračun namijenjen je povećanju predvidljivosti i sposobnosti reagiranja u kriznim situacijama. Korištenje i upravljanje tim fondom ključne su točke za raspravu, posebno u pogledu načina na koji se može bolje iskoristiti kao odgovor ne samo na poremećaje na tržištu, već i na nepovoljne vremenske uvjete i utjecaj klimatskih promjena. Iako se taj fond dokazao, jasno je da ne može biti jedini alat za ublažavanje učinka prethodno opisanih rizika. Komisija je 19. rujna 2023. organizirala sastanak s glavnim direktorima država članica kako bi se preispitala prva godina provedbe rezerve za poljoprivredu. Tijekom tog sastanka rasprave bile su usmjerene na vrste kriza obuhvaćenih rezervom za poljoprivredu, osiguravanje solidarnosti među državama članicama, na učinkovitost i usklađenost politika te financijsko upravljanje. Države članice podijelile su svoja iskustva i izazove u upravljanju poljoprivrednim sektorom tijekom kriza i učinkovitim korištenju rezerve za poljoprivredu. Postignut je konsenzus o potrebi za jasnim kriterijima za dodjelu, usklađenosti politika i fleksibilnim financijskim upravljanjem kako bi se omogućila pravodobna potpora tijekom cijele godine.

S obzirom na navedeno i ranije rasprave na razini POP-a, postalo je jasno da postoji potreba za evaluacijom i, prema potrebi, prilagodbom tih kriznih mjera unutar i izvan ZPP-a kako bi se odgovorilo na buduće izazove.

U prosincu 2023. Europska komisija objavila je izvješće o aktivnostima skupine stručnjaka za Europski mehanizam za pripravnost i odgovor na krize u području sigurnosti opskrbe hranom (EFSCM). U tom se izvješću, s obzirom na trenutačnu geopolitičku situaciju i njezine posljedice na trgovinske tokove i nestabilnost cijena, naglašava važnost osiguravanja sigurnosti opskrbe hranom u svakom trenutku nizom instrumenata za hitne slučajeve koji dobro funkcioniraju kako bi se osigurala stabilnost tržišta i potpora proizvođačima.

U izvješću naslovljenom „Osiguravanje sigurnosti hrane i dugoročne otpornosti poljoprivrede EU-a” (2022.) i EP je istaknuo potrebu da EU ojača svoju sigurnost opskrbe hranom te otpornost svojeg poljoprivrednog sektora i cijelog lanca opskrbe smanjenjem svoje ovisnosti o uvozu iz trećih zemalja i diversifikacijom opskrbe ključnim uvezenim proizvodima kao što su gnojiva, hrana za životinje i sirovine (2022/2183(INI)). U studiji koja je zatražena za Odbor AGRI EP-a (ožujak 2024.) analiziraju se slabosti prehrambenog sustava EU-a i opisuju alati za osiguravanje sirovina i smanjenje ovisnosti EU-a o stranim dobavljačima. U njoj se daju preporuke za odgovarajuće mjere za povećanje otpornosti prehrambenog sustava EU-a na poremećaje u trgovinskim tokovima i na povećanje cijena uvezenih sirovina.

U ožujku 2024. Europska agencija za okoliš objavila je europsku procjenu klimatskih rizika (EUCRA). Izvješće EUCRA temelji se na postojećoj bazi znanja o klimatskim utjecajima i rizicima za Europu te je dopunjuje. U njemu je poljoprivreda prepoznata kao jedno od područja politike koja su izravno pogođena rizicima od klimatskih promjena. Izvješće uključuje pokretače kao što su ekstremni vremenski uvjeti (toplinski stres, suše, prekomjerne padaline, poplave i erozija) koji mogu utjecati na proizvodnju hrane, lanac opskrbe hranom, potrošnju hrane, tržišne odgovore i sigurnost. U izvješću se, primjerice, analiziraju rizici koji bi mogli utjecati na proizvodnju hrane u EU-u, prehrambene sustave EU-a i sigurnost opskrbe hranom u EU-u u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. U izvješću su predstavljene neke preliminarne mogućnosti i rješenja, uključujući i spominjanje mehanizma fleksibilnosti ZPP-a za krizne situacije. Europska komisija reagirala je na izvješće EUCRA u svojoj Komunikaciji o klimatskim rizicima o upravljanju klimatskim rizicima radi zaštite ljudi i blagostanja (dok. 7732/24).

U ožujku 2024. Europsko vijeće u svojim je zaključcima (dok. EUCO 7/24) pozvalo i na jačanje pripravnosti i odgovora na krizu na razini EU-a u okviru pristupa kojim se obuhvaćaju sve opasnosti i cijelo društvo te strategije Unije za pripravnost.

Očita je potreba za proaktivnim i strukturiranim pristupom upravljanju budućim krizama. Cilj je te rasprave dodatno poboljšati i unaprijediti strateški odgovor EU-a na poljoprivredne krize u smislu pripravnosti na krize i upravljanje krizama te izgraditi otpornost na rizike i osigurati kratkoročnu i dugoročnu stabilnost za poljoprivrednike i poljoprivredna tržišta.

S obzirom na navedeno predsjedništvo poziva delegacije da tijekom razmjene mišljenja na sastanku Vijeća AGRIFISH 27. svibnja 2024. odgovore na sljedeća pitanja:

- Koje su promjene, prema vašem mišljenju, potrebne u postojećem okviru za upravljanje krizama kako bi se bolje odgovorilo na buduće utržive i katastrofalne rizike?
- Na koji se način poljoprivrednicima može pružiti bolja potpora u njihovu prijelazu na otporne poljoprivredne prakse kako bi se spriječili ekstremni rizici povezani s klimom?
